Przesyłka opłacona ryczałtem.

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina antradieniais ir penktadieniais

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 21 | Vilnius 1938 m. liepos 12 d. | Pirmi metai

Šiame numeryje

Žinios iš Lietuvos—Lenkijos santykių eigos. Ministeris Bekas vyksiąs į Rygą. Abisinijoje vis dar neramu. Palestinoje beveik karas. - Dėl korespondencijų. Iš Anglijos lietuvių gyvenimo. Susipyko komunistai su socialistais. Metinės Tolimųjų Rytų karo sukaktuvės.

KAS BUS TOLIAU

klausia susirūpinusi Europa

Nieks nežino, kas bus toliau, tai yra, kas bus rytoj, po mėnesio, po metų. Prieš žmogų ateitis yra paslėpta ir ji labai sunku atspėti. Tačiau iš daugelio įvykių kartais galima numatyti, kuo visa tai baigsis, kas iš to išeis.

Pavyzdžiui, Didysis karas, kuris prasidėjo 1914 metais, daugelio buvo numatytas, nes visos didžvalstybės, viena nuo kitos slėpdamosios, ruošėsi karui, džiovino paraką, kuris užsidegė nuo mažos kibirkštėlės Sarajevo mieste.

Pasibaigus baisiausiam ketverių metų karui, visi manėme, kad ateityje Europa tokių skerdynių vengs kaip galėdama. Pamiršome betgi, kad kaip visuose anksčiau buvusiuose, taip ir Didžiajame kare, buvo nugalėtojai ir nugalėti. Šie paskesnieji buvo tai išdidūs, pilni puikybės vokiečiai, kurie negalėjo sutikti su tuo, kad jie būtų pralaimėję ir todėl ėmėsi priemonių atsigauti. Tokių priemonių yra dvi: t a i k o s ir k a r o.

Taikos priemones vokiečiai išnaudojo visas, ir dabar jau kiekvienam, šiek tiek nusimanančiam politikoje, yra aišku, kad Vokietija geruoju nieko daugiau negaus. Vadinasi, jai lieka dvi išeitys: arba pasiteikinti tuo, ką jau turi, arba, progai pasitaikus, dar kartą mėginti laimės ginklu.

Paskutiniųjų metų įvykiai aiškiai rodo, kad vokiečiai ruošiasi visokiems nelauktiems įvykiams. Yra žinoma, kad jau keleriių metų Vokietijos gyventojams yra apribotas valgis. Berods, nekepama baltos duonos, nei ragaišio, mažai kur galima gauti riebalų ir mėsos, negalima daug valgyti kiaušinių. Visa tai iš gyventojų paimama, konservuojama ir daroma atsarga.

Kyla klausimas — kam? Bado nenumatoma, staigaus ir didelio gyventojų padidėjimo irgi nieks nelaukia. O betgi skubiai daromos įvairių valgių atsargos. Visa tai daroma karui, kurio metu Vokietija gali būti apsupta iš visų pusių ir nieko iš niekur negauti.

Tiesa, vokiečių vadai prie kiekvienos progos įkalbinėja, kad Vokietija nori su visomis valstybėmis gyventi geruoju, taikingai, kaipo padorūs kaimynai. Darbai betgi rodo visai ką kita.

Štai dar nepamiršome Čekoslovakijos vokiečių subruzdimo reikalaujant kažkokių išimtinių teisių, privilegijų, taip pat nepamiršome, kaip ir Čekoslovakija ir Vokietija buvo sutraukusios pasienyje daug kariuomenės. Karas kabojo, lyg ant plauko. Įsikišus į vokiečių provokaciją Europos didžvalstybėms, pasiryžus Čekoslovakijai ginti savo laisvę iki paskutiniųjų, Vokietija turėjo nusileisti. Ar ilgam? Tai pareis nuo daugelio aplinkybių. Tačiau reikia žinoti, kad Vokietija turi pretensijų prie v i s ų kaimyninių valstybių. Skirtumas tik tas, kad prie vienos valstybės vokiečiai turi mažiau, prie kitos daugiau pretensijų. Bet visose, pagal reikalą, turi reikalingą savo žmonių skaičių, su kurių pagelba padaro bruzdėjimus.

Kai reikia, tai bruzda ir imasi provokacijų Čekoslovakijos vokiečiai, o kai čia nepavyksta, tai yra dar Belgija. Galima pamėginti Lietuvoje, o paskui vėl kur reikės, kur bus patogiau.

Žodžiu, vokiečiai nesidrovi kelti neramumus, kur tik jiems reikalinga, tuo būdu norėdami įtikinti tuos, kurių dar bijo (anglai ir prancūzai), kad vokiečiams esą padaryta skriauda, kurią reikią atitaisyti. O kadangi apie tokių „skriaudų" atitaisymus geruoju nemano n ė v i e n a valstybė, tai vokiečiai ruošiasi ne tik darydami dideliausią visokio maisto atsargą, bet skubiai gaminasi kuo daugiau naujausių ginklų ir pagaliau didina kariuomenę, visą valstybę paversdami kareivinėmis.

Iš to išvada yra viena—75 milijonų žmonių negyvens kareivinėse, bet turės iš jų išeiti. Kada išeis ir kuria kryptimi eis, atsakyti negalima, ir todėl visa Europa susirūpinusi klausia: kas bus toliau?

Tolimesnis santykių reguliavimas

Lenkų spaudoje pasirodė žinių apie tolimesnį tarp Lietuvos ir Lenkijos santykių reguliavimą.

Pranešama, kad nuo šio mėn. 10 dienos turėjęs prasidėti susisiekimas lėktuvais tarp Varšuvos—Vilniaus—Kauno—Rygos ir Talino.

Taip pat rašoma, kad nuo šio mėn. 15 dienos prasidės tiesioginis susisiekimas Neries ir Nemuno upėmis. Čia turima galvoje medžių plukdymas, kuris betgi sunkiai bus vykdomas, nes abiejų pusių krantai dar nesureguliuoti.

Pagaliau pravartu pranešti ir trečia žinia apie prekybos derybas. Tiesa, Lenkijos prekybos ir pramonės ministerija oficialiai neseniai pareiškė, kad derybos dar neprasidėjusios. Dabar betgi pranešama, kad į Kauną atvyko Lenkijos užsienių reikalų ministerijos tarėjas Skaržynskis, kuris pradės pasitarimus prekybos reikalais.

×

Varšuvos spauda praneša, kad Lenkijos oficialės telegramų agentūros PAT korespondentu Kaune yra paskirtas Jurgis Drobnikas, buvęs savo metu Poznanės miesto visuomenės globos skyriaus viršininkas.

Prekybos derybos prasideda

Apie tai praneša „Lietuvos Aidas"

„Lietuvos Aidas" šio mėn. 8 dieną rašo: „Jau paskirta Lietuvos delegacija ekonominėms deryboms su Lenkija. Ją sudaro Užsienių Reikalų Ministerijos Ekonominio Departamento dir. J. Norkaitis, Lietuvos Banko atstovas prof. A. Rimka ir delegacijos sekretorius Dr. Jurkūnas. Delegacija į Varšuvą išvyks pirmadienį, o antradienį jau prasidės derybos. Jos, priešingai anksčiau skelbtoms žinioms, bus ne paruošiamosios, bet normališkos ir numatomos vesti ligi bus pasirašyta prekybos sutartis".

Ryšium su tuo, Rygos dienraštis „Sevodnia" praneša, kad Lietuvos projekte numatyta, kad, sudarius Lietuvos-Lenkijos prekybos sutartį, prekybos apyvarta būsianti ne mažesnė, kaip 20.000.000 litų.

Ministeris Bekas vėl išvyksta į užsienį

Jau „Aide" buvo minėta, kad Lenkijos užsienių reikalų ministeris J. Bekas neseniai lankėsi Švedijoje, vėliau buvo nuvykęs į Estiją.

Ryšium su tomis kelionėmis ir lenkų ir užsienio spauda plačiai rašė apie Lenkijos susidomėjimą kaip atskiromis Baltijos valstybėmis, taip ir šių valstybių Sąjunga.

Dabar spaudoje pasirodė žinių, kad ministeris Bekas artimiausiu metu vyksiąs į Latviją. Kol kas betgi lenkų spauda plačiau apie min. Beko kelionę nerašo.

Kas bus Lenkijos radijofono direktoriumi.

Kalbama apie Katelbachą.

Neseniai Varšuvoje staiga mirė ligšiolinis Lenkijos radijofono direktorius a.a. M. Stažynskis, Varšuvos burmistro brolis.

Dabar radijofono pareigas laikinai eina Ščepanskis, tačiau į nuolatinius direktorius minimos net kelių asmenų pavardės.

Varšuvos spaudos pranešimu, į radijofono direktorius rimčiausias kandidatas yra buvęs ilgametis dienraščio „Gazeta Polska" korespondentas Kaune, o vėliau telegramų agentūros PAT filmų skyriaus vedėjas T. Katelbachas.

Negalima būti savo tautos pranašu

Kerenskis mėgina pranašauti

Buvęs Rusijos laikinosios vyriausybės galva A. Kerenskis nuo 1917 metų gyvena, kaipo emigrantas, laukdamas komunistų valdžios nuvertimo. Tačiau iki šiol Kerenskis dar negali grįžti į Rusiją ir užimti premjero vietos.

Laukdamas tos dienos, A. Kerenskis kartas nuo karto rengia paskaitas, kuriose apibūdina dabartinę Sovietų Rusijos būklę.

Panašią paskaitą Kerenskis surengė šiomis dienomis Londone. Kerenskis pasakė, kad anksčiau ar vėliau komunistinė santvarka Rusijoje būsianti nuversta. Tik kiek sunkoka nustatyti terminas, bet Kerenskis vistik mano, kad po trejų metų Sovietų Rusijoje komunizmo santvarka tikrai būsianti nuversta.

Salamoniškas Paryžiaus teismo sprendimas

Savo metu Ispanijos vyriausybė, privengdama sukilėlių, didelę aukso atsargą — apie 40 tonų išvežė į Prancūziją ir čia sukrovė Prancūzijos banko seifuose.

Vėliau Ispanijos vyriausybė pareikalavo, kad jai tas auksas būtų sugrąžintas. Tuo pačiu metu to aukso pareikalavo ir Ispanijos sukilėlių vadas gen. Franko.

Šiomis dienomis Paryžiaus teismas, išnagrinėjęs aukso atidavimo bylą, nutarė jo neduoti nei Ispanijos vyriausybei, nei sukilėliams, bet visą auksą palikti Prancūzijos banke.

Teismas savo sprendimą parėmė tuo, kad kol Ispanijos likimas dar neišspręstas, ir prancūzai aukso negali atiduoti, nes vėliau laimėjusiai karą pusei galėtų būti priversti tiek pat aukso atiduoti antrą kartą.

— Vokietijoje šiomis dienomis buvo paskelbtas oficialus sąrašas asmenų, kuriems atimta Vokietijos pilietybė. Šiame sąraše įtraukta ir garsus rašytojas Remarkas; iš kai kurių kitų Vokietijos rašytojų jau anksčiau buvo atimtos pilietybės.

Pasitarimai Varšuvoje gynimo klausimu

Oficiali agentūra PAT praneša, kad šio mėn. 8 dieną Varšuvoje buvo sukviestas posėdžio Lenkijos Gynimo Komitetas.

Ta pati agentūra praneša, kad pasitarimo metu buvo svarstyta ūkiški, o ypač žaliavos ir pramonės reikalai.

Pirmininkaująs posėdyje marš. Rydz-Smigly apibūdino Lenkijos žaliavų politiką ir ūkiškus bei pramonės reikalus, susijusius su valstybės gyvenimo klausimu.

Žaliavų prarūpinimu turėsiąs užsiimti prekybos ir pamonės ministeris.

Popiežiaus pašalpa Palangos padegėliams

Popiežiaus nunciatūra Kaune Užsienių Reikalų Ministerijai pranešė, kad Popiežius Pijus XI, užjausdamas Palangos padegėlius, paskyrė jiems 10.000 italų lyrų pašalpos. Pašalpą nunciatūra įteiks atitinkamam vyskupui, kuris ją paskirstys nukentėjusiems nuo gaisro.

Per Kauną eis trys susisiekimo linijos

„L. A." praneša, kad SSSR „Aerofiot" bendrovės palaikoma oro susisiekimo linija tarp Maskvos ir Stokholmo, kuri Lietuvos nesiekia, numatoma pratęsti iki Kauno. Į Kauną atvyksią bendrovės atstovai ir su atitinkamomis Lietuvos įstaigomis vesią derybas dėl šios naujos oro linijos įvedimo. Jei taip įvyktų, tai per Kauną eitų trys skirtingos oro susisiekimo linijos: vokiečių „Lufthansos" palaikomoji, lenkų „Lot" ir Sovietų Rusijos „Aerofloto".

Brangiai kaštuoja Abisinijos okupacija

Kaip žinia, nuo kurio meto Europos spaudoje beveik nieko nerašoma apie Abisiniją, kurioje dabar viešpatauja italai. Iš to atrodo, kad Abisinijoje viskas yra ramu ir tvarkoje. Iš tikro betgi yra kitaip. Netgi patys italai kartas nuo karto skelbia oficialiai, kiek italų žuvo Abisinijoje.

Štai šiomis dienomis Ryme vėl buvo paskelbtas oficialus pranešimas, kiek italų Abisinijoje žuvo šiemet. Iš pranešimo aiškėja, kad šiemet nuo sausio 1 iki birželio 30 dienos Abisinijoje žuvo 4.434 italai.

Prie to reikia pridurti, kad tai yra oficialus pranešimas.

Anglijoje ir Egipte įvadama kariuomenės tarnybos prievolė

Kaip žinia, ligi šiol Anglijoje nėra privalomos kariuomenės tarnybos ir Anglijos kariuomenę sudaro tik savanoriai. Kadangi paskutiniu metu, skubiai ginkluojantis Vokietijai, diena dienon didėja karo pavojus, tai anglai susirūpino savo kariuomenės padidinimu. Tuo tikslu specialūs agitatoriai važinėja po visą kraštą ir ragina jaunus vyrus stoti į kariuomenę. Bet tuo būdu kariuomenės sunku padidinti. Todėl kilo sumanymas įvesti privalomą kariuomenės tarnybą. Šis klausimas netrukus būsiąs svarstomas parlamente.

Podraug pranešama, kad privaloma kariuomenės tarnyba būsianti įvesta ir Egipte.

Kur dėti žydus?

Vokiečiai visus žydus siūlo siųsti į Afriką

Žydų padėtis visose valstybėse diena dienon blogėja ir todėl ne tik valstybių vyrai, bet ir patys žydai galvoja apie savo ateitį. Tačiau žydai yra pasiryžę niekur nevažiuoti, bet gyventi ligšiolinėse vietose ir kovoti už savo teises.

Kitaip galvoja politikai. Štai šiomis dienomis garsus hitlerininkų ideologas Rosenbergas įdėjo į „Voelkischer Beobachter" straipsnį, kuriame pareiškė, kad Palestina viso pasaulio žydų negalės sutalpinti ir todėl būtinai reikalinga surasti dar negyvenamos vietos, kur galima būtų išsiųsti visus pasaulio žydus.

Rosenbergas siūlo išrinkti kokius nors negyvenamas žemės plotus Afrikoje ir ten apgyvendinti žydus.

Palestinoje prasideda tikras karas

Jau buvo rašyta, kad paskutiniu metu Palestinoje tarp žydų ir arabų prasidėjo kruvinos kovos. Šiuo žygiu kovą pradėjo žydai, keršydami arabams už ligšiolinį terorą.

Telegramų pranešimu, per praėjusią savaitę visoje Palestinoje buvo užmušta 52 arabai ir 150 sužeista; žydų žuvo 12 ir 20 buvo sužeista. Kadangi kruvinos kovos nesibaigia, bet aštrėja, tai anglai nutarė sutraukti daugiau kariuomenės. Šiomis dienomis keli anglų pulkai iš Egipto buvo nuvežti į Palestiną ir čia pradėjo eiti policijos pareigas.

Anglai praneša, kad jei tarpusavės žydų ir arabų kovos nepasibaigs, tai jie į Palestiną sutrauksią tris kariuomenės brigadas ir saugumą bet kokia kaina išlaikysią.

Prasidėjusiomis kovomis yra susirūpinę viso pasaulio žydai, kurių spauda plačiai informuoja apie žydų pasiryžimą ginti savo teises Palestinoje.

Dėl korespondencijų rašymo

Kai geri pažįstami skiriasi ilgesniam laikui, visuomet vienas kitam atsisveikindami pasako: rašyk, rašyk, nepamiršk manęs (ar mūsų). Ir be abejo, tas, kuris išvažiuoja kur nors, turi pirmas parašyti. Tokia jau yra mandagumo taisyklė. Ir jeigu kas šios taisyklės, o juo labiau pažado neišlaiko, yra vadinamas nemandagiu ir neišauklėtu žmogumi. Na, bet pasaulyje būna visaip. Kitas ir nežadėjęs parašo, o kitas ir pažadėjęs neparašo. Vieni, žinoma, pamiršta parašyti, kiti nenori, o treti stačiai tingi. Sutinka būti visaip vadinami, bet tingi ir tiek. Su tokiais, tai jau sunkiausia.

Nors mūsų jaunimui, atostogaujančiam dabar kaime, negalima visko pritaikyti, kas buvo aukščiau pasakyta, tačiau minėto papročio esmė pasilieka ta pati. Kasmet vasarą mūsų jaunimas parvažiuoja atostogų kaiman, pas saviškius, ir kasmet jis raginamas rašinėti korespondencijas laikraščiuosna. Taip jau ir nusistovėjo tam tikras paprotys, kad kai tik moksleiviai ir studentai parvažiuoja atostogų, tuojau ir primenama: rašykite, rašykite. Aišku, primenama ne tiems, kurie šį reikalą patys gerai supranta ir rašinėja laikraštin žinias iš savo apylinkės. Primenama tiems, kurie „pamiršta", kurie „neturi laiko" arba „tingi" ką nors parašyti laikraštin iš savo krašto. Tegu niekas nemano, kad laikraščio informavimas yra tik privataus malonumo reikalas — noriu rašau, noriu nerašau, kas gi čia man gali įsakyti? Kas taip mano, labai klysta. *Spaudos informavimas apie šio krašto būklę yra ne privatinis, bet visuomeninis reikalas, visuomeninė pareiga, o ne malonumas.* Laikraščiui arba redakcijai taip pat nesuteikiama malonumo, jeigu kas parašo laikraštin. Juk per spaudą informuojame ne ką kita, o tik savo visuomenę. Spauda, laikraštis yra priemonė visuomenei informuoti, kas joje dedasi, kas ir kaip gyvena, kur ir ko trūksta. Spaudos tikslas — viską matyti, viską žinoti, apie viską pranešti, viską, kas tik turi visuomeninio pobūdžio, viešumon iškelti ir išnagrinėti. Tačiau, kad spauda gerai atliktų savo uždavinį, turi ją remti ne tik pinigais, bet ir žiniomis visi, kas tik įstengia paremti.

Galima pamanyti, kad vasarą, kada kaime yra pilna mokyto jaunimo ir šiaip jau inteligentų, laikraščiui korespondencijų prisiunčiama devynios galybės. Deja, taip gerai nebūna. Atvirkščiai, vasarą laikraščiui kaip tik trūksta korespondencijų. Iš vienos pusės suprantama, kodėl taip yra, bet iš kitos pusės ir nesuprantama. Žiemos metu patys kaimiečiai ir vietos inteligentai siuntinėja laikraščiui korespondencijų. Vasaros gi metu kaimiečiai iš tikrųjų neturi laiko sumesti ir kelių sakinių, nes turi daugiau savo darbų. Pagaliau kaimiečiai mano, kad parvažiavęs atostogų jaunimas rašinėsiąs korespondencijas. Nesuprantama tačiau, kad iš atostogaujančio jaunimo nesulaukiama korespondencijų. Tiesa, visiems to prikišti negalima, bet dauguma jaunimo nė žodelio neparašo. Ir būna taip, kad kaimiečiai pasitiki iš miesto atvažiavusiu jaunimu, o šis daugeliu atvejų nepamėgina parašyti nė vienos korespondencijos. Ir dažnai labai svarbūs įvykiai praeina be jokio atgarsio spaudoje, lieka nepažymėti, neužfiksuoti. Tai jau nedovanotina. Poilsis, tai poilsis, bet kas reikia, tai reikia. Antra vertus, sunku įsivaizduoti, kad besimokančiam jaunimui būtų sunku sumesti keli sakinėliai. Kaimiečiui kartais sunku suraizgyti sakinį popieryje, bet mokslus einančiam jaunimui negali čia būti jokio sunkumo. Reikia tik turėti norą ir jausti pareigą, o rašyti visuomet atsiras apie ką. Nereikia laukti ypatingų, nepaprastų įvykių, kad galima būtų parašyti korespondenciją. Kas yra kiek akylesnis, gali rasti begalybę dalykų, kuriuos gali aprašyti ir atsiųsti laikraščiui. Imkime, pavyzdžiui, ekonominį kaimo žmonių gyvenimą. Kiek čia galima rasti korespondencijoms temų. Štai bendresnio pobūdžio temos:

Koks pav., yra, apskritai imant, kaimo ekonominis gyvenimas, kiek yra kaime ūkininkų, kiek jie turi žemės; ar visi mažažemiai, kiek bežemiai randa darbo, koks žemės derlingumas, šeimų gausumas; jeigu žemė nederlinga, ar uždarbiaujama kur kitur, kur uždarbiaujama, kiek uždirbama, užtenka ar neužtenka ligi rugiapiūties duonos, kiek žmonės suvartoja druskos, žibalo ir degtukų, kaip atrodo kooperatyvų ir pieninių reikalai, mokesčių reikalai; kiek ūkininkai yra įsiskolinę ir kokiais procentais ir kur: bankuose, kreditiniuose kooperatyvuose ar pas privačius asmenis. Visa tai gali būti aprašyta. O kur, taip sakant, sezoniniai ūkio reikalai? Juk įdomu ir svarbu visiems, kaip ir kur atrodo šių metų derlius, kaip atrodo vasarojas, koks numatomas sodų vaisingumas ir t. t. Kaimo sveikatingumo reikalai taip pat yra įdomūs ir svarbūs. O kur mūsų kaimo kultūriniai reikalai? Čia taip pat yra bendresnio pobūdžio reikalų ir tokių, kurie šiuo metu yra aktualūs.

Kaip rašyti tai jau kiekvieno grynai atskiras dalykas. Vienas gali sugebėti viską plačiau apimti ir aprašyti, kitas tik grynus faktus sužymėti. Jeigu kas netelpa mažoje korespondencijoje, galima rašyti vadinamus reportažus. Tik svarbu, kad būtų kuo daugiausia žmonių, kurie mūsų kaimo gyvenimo įvykius nuolatos aprašinėtų.

Taigi rašykite, laukiame.

N. N.

Anglijos lietuvių suvažiavimas

Visur pastebimas lietuvių judėjimas

Dabar, vasaros metu, viso pasaulio lietuvių organizacijos rodo daugiau judrumo. Iš kitur ateinančių laikraščių matyti, kad babar visur organizuojama lietuvių suvažiavimai kongresai, konferencijos rengiamos, dainų šventės, parodos, sporto rungtynės ir kt.

Suprantama, lengviausiai gali parodyti savo jėgas Lietuvos Valstybės lietuviai. Ten, galima sakyti, nėra šventadienio, kad kur nors neįvyktų Lietuvos nepriklausomybės minėjimo iškilmės, kad kur nors nebūtų surengiamos dainų šventės, sporto rungtynės, paradai, eisenos ar kas kita. Bet vis dėlto nemaža rodo veiklumo ir kitose valstybėse gyveną lietuviai. Ten irgi šis tas rengiama, organizuojama ir stiprinama, ugdoma lietuvių tautinė sąmonė. Be abejo, daugiausia turi laisvės viešai parodyti savo organizuotas jėgas Šiaurės Amerikos lietuviai, bet netrūkdoma ir kitur, pav., Brazilijoje, Argentinoje, Latvijoje ir Anglijoje. Štai šio mėnesio 3 dieną buvo du dideli lietuvių suvažiavimai, kurių vienas įvyko Latvijos sostinėje Rygoje, antras—Anglijoje, Mančesterio mieste.

Anglijos lietuvių veikimas

Apie Anglijos lietuvius ir jų suvažiavimą „Liet. Aide" randame įdomių žinių. Šis laikraštis rašo, kad dabar Didžioje Britanijoje (Anglijoje) gyveną lietuviai esą susikoncentravę trijose vietose: Londone, Škotijoje apie Glasgovą ir vidurinėje Anglijoje. Pirmuose centruose lietuvių esama daugiau. *Londone esančios kelios gatvės vienų lietuvių gyvenamos.* Škotijoje tas pat. Čia irgi lietuviai gyvena keliolikoje miestų ir yra susimetę į atskiras apylinkes. Tie miestai-miesteliai yra arti vienas kito. Todėl tų vietų lietuviai jau prieš keliasdešimtis metų pradėjo kurti savo draugijas ir klūbus, kur turi progos susieiti ir dirbti lietuvišką darbą.

Vidurinėje Anglijoje yra kiek kitaip. Čia gyveną lietuviai yra labiau išsisklaidę. Daugiausia lietuvių yra Mančesterio mieste, bet ir čia yra gerokai išsimėtę. Čia pirmieji lietuviai yra atvykę prieš Didįjį karą, bet ėmė organizuotis tik prieš keletą metų. Dabar čia yra keturios lietuviškos draugijos. Norima suorganizuoti ir kituose miestuose gyveną lietuviai. Tam sumanyta sušaukti bendrą visų Anglijos lietuvių suvažiavimą, kuriame būtų apsvarstyta lietuvių kultūrinio bendradarbiavimo reikalai.

Anglijos lietuvių suvažiavimas kliūčių neturėjo. Jis įvyko su dideliu pasisekimu. Liepos 3 d. į Mančesterį buvo suvažiavę keli šimtai lietuvių atstovų. Jame dalyvavo Lietuvos pasiuntinys ir įgaliotas ministeris Anglijai K Balutis. Užsienių Lietuviams Remti Draugijos pirmininkas adv. R. Skipštis ir Lietuvos konsulas Sidebotonas (anglas). Suvažiavimą atidarė vietos lietuvių veikėjas J. Muraška. Sveikino visa eilė garbingųjų svečių. Konsulas Sidebotonas sveikino angliškai ir lietuviškai. Jis kalbėjo šitaip: *„Mes šiemet minime Lietuvos Respublikos 20 metų nepriklausomybės sukaktuves. Aš esu įsitikinęs, kad Lietuva švęs savo nepriklausomybę dar daug dvidešimtmečių ir amžių bėgyje niekados nenustos būti nepriklausoma".*

Paskiau jis kreipėsi į Anglijos lietuvių jaunimą ir ragino jį neužmiršti savo tėvų kalbos, kuri yra graži ir viena seniausių pasaulyje. *„Juo daugiau pradedu tirti lietuvių kalbą,* — kalbėjo konsulas, — *juo daugiau esu nustebintas jos grožiu ir senumu: tai didelė kalba! Ir labai liūdna, kad yra lietuvių, kurie jos vengia".*

Ministeris Balutis, sveikindamas Anglijos lietuvius, taip pat ragino juos branginti savo kalbą ir kvietė šiemet važiuoti į Lietuvą. Jis nurodė pavyzdžių, kaip kitų tautų mokslininkai dabar gyvai domisi lietuvių kalba ir ją studijuoja.

Pirmininkas Skipitis sveikindamos kalbėjo apie reikalą visiems lietuviams kiek galint labiau laikytis krūvoje ir nenutraukti santykių su savo senąja tėvyne — Lietuva. Jis ragino rūpintis lietuviškomis mokyklomis, chorais ir platesne kultūrine veikla.

Anglijos lietuviai, norėdami labiau pagyvinti savo lietuvišką veikimą, šiame savo pirmame suvažiavime sudarė laikiną tarybą — komitetą, į kurį įėjo visų kolonijų atstovai. Pirmininku išrinktas J. Muraška. Vėliau numatyta sukviesti lietuvių susirinkimai visose kolonijose, kur bus išrinkti į tarybą — komitetą nuolatiniai atstovai.

Suvažiavime nutarta šią vasarą suorganizuoti į Lietuvą ekskursijos ir dalyvauti Škotijoje įvykstančiame lietuvių seime.

Pažymėtina, kad šiuo pirmoju Anglijos lietuvių suvažiavimu buvo susidomėjusi ir anglų spauda. Aprašydama suvažiavimo eigą, ji pasistengė pabrėžti, kad lietuviai myli savo senąją tėvynę Lietuvą ir yra ištikimi Anglijos piliečiai, nes Anglija jų ramaus lietuviško darbo nevaržo ir užtikrina jiems visišką laisvę.

IŠ KITŲ LAIKRAŠČIŲ

Dėl tautų asimiliacijos.

A s i m i l i a c i j a yra lotynų kalbos žodis — a s i m i l a t i o ir reiškia procesą, kada tautinės grupės, gyvenančios tarp kitų tautybių, nustoja savo tautiškojo veido, su kitomis tautinėmis grupėmis susimaišo ir d i n g s t a. Tautų asimiliacija gali būti priverstinė ir nepriverstinė. Lietuviškosios Enciklopedijos aiškinimu, priverstinė asimiliacija esąs padarinys tam tikros tautinės politikos, siekiančios kitas tautines grupes nustelbti ir jas nutautinti. Priemonės šiam tikslui pasiekti: mokykla, bažnyčia ir teisinė bei faktinė nelygybė. Tautos asimiliacijai gali atsispirti gimtoji kalba, savo praeities, kultūros ir tradicijų gerbimas, šeimos tvirtovė ir įvairios kitos antisimiliacinės priemonės.

Dabar pažiūrėkime, kas siūlo kitas tautas asimiliuoti. Štai mūsų krašto dvarininkų laikraštis „Słowo" liepos 7 dieną savo vedamajame straipsnyje, kalbėdamas apie žydų asimiliaciją, tarp kitko rašo šitaip:

> Suprantu, kad tauta vienus asimiliuoti gali sutikti, kitų asimiliuoti gali nesutikti. Lenkų tautos interesas—asimiliuoti Lenkijos valstybės ribose gyvenančius vokiečius, lietuvius, ukrainus, bet nenorime asimiliuoti žydų. Kad yra žydų, kurie nori būti lenkais,—mes žinome. Bet galima mums jų nepriimti.

— Brazilijoje nuo naujų mokslo metų visose mokyklose galės mokytojauti tik tie piliečiai, kurie yra gimę Brazilijoje. Tuo būdu visų tautinių mažumų mokyklos atsirado dideliame pavojuje.

IEVA SIMONAITYTĖ 1)

JOS AISTRA

Pirmosios Lietuvoje valstybinės premijos laimėtoja už veikalą „Aukštųjų Šimonių likimas" rašytoja Ieva Simonaitytė dabar yra pasišventusi vien literatūros darbui. Ji dabar rašo apysakas, noveles, romanus. Čia dedame iš žurnalo „Vairo" vieną jos paskiausiai parašytą novelę.

Red.

Dusliai sudūdnojo mašinos po kojomis. Kažkur, lyg paukščio sparnų paliestas, supliauškėjo vanduo. Ir „Gulbė", lengvai suvirpėjusi, pamažu pasijudino iš vietos.

Jei ne ansai nesiliaująs dūdnojimas laivo dugno bei ansai lengvas vandens šniokštimas, beveik ir nejaustum, kad „Gulbė" tolinasi nuo prieplaukos, o pamanytum, kad krantus, dievai žino, kas neša vis tolyn ir greityn atgal. Jeigu ilgai ten žiūrėtum, ir galva pradėtų svaigti iš keisto jausmo, primenančio, kad slysta po kojų žemė.

Bet „Gulbe" vykstančiųjų tarpe, rodosi, nėra nė vieno, kuris domėtųs tolstančiuoju krantu.

Vienus krečia rytmetinis šiurpas, kuris žmogų pagauna tada, kai jis ar visai nemiegojęs, arba per anksti atsikėlęs ir dar nesiprausęs išeina į šviežią orą. Kuždėdami jie skuba į kajutę. O kiti, nors ir gerokai pamėlynavę nuo šviežio rytmetinio oro, būdami ar tai turistai, ar sportininkai, apsimeta esą užsigrūdinę ir stiprūs. Jie tyčia sustoja šiaurrytinėje pusėje, iš kur atpučia šiaurokas vėjas. Jie nori būtinai pasižymėti, pademonstruodami kažkokį didelį atsparumą. Tik, deja, nėra čia, rodos, nė vieno, kuris jų tuo atsparumu gerėtųs. Ir jie turi tenkintis vienas kito—savo tarpe—pastabomis.

Laivo priešaky, prie relingo, stovi vieniša moteris. Ji stovi laisvai, nesivaržydama, bet ir nieko nenorėdama pademonstruoti. Nė kartą ji nepažvelgė į ant laivo denio vaikščiojančius žmones, — taip jie jai, matyt, nė kiek neįdomūs.

Bet ana moteris ant laivo denio vaikščiojantiems asmenims ne svetima. Praeidamas pro ją ir pamatęs jos profilį, beveik kiekvienas stabteli arba kumšteri pašony einantį draugą:

— Pažįsti?

Beveik visi ją pažįsta. Ir promenuojančių pro šalį asmenų vienas kitas sustoja, lyg laukdamas, kad ana moteris atsisuktų ir jai būtų galima linksmo labo ryto palinkėti. Veltui.

Vienišoji moteris nė manyti nemano atsisukti. Ji žvelgia į tą šalį, iš kur prieš valandą kitą skaisti užtekėjo saulė.Praeinantieji krato galvą arba trūkteli pečiais: kas gi pagaliau ją taip domina? Ar tos beribės žalios pievos, pusiau paskendusios rūke, kuriose šen ten šmėkšo, — neaišku, kas, ar gyvulys koks, ar šiaip kupstelis, ar tie karklai Nemuno pakrašty, kurie dar pusiau tebestovi šešėly ir lengvai vėjo paliesti linguoja, ar pakrašty varlinėjąs gandras, arba ten smėlio kyšulio bestovinti ir geros žvejybos belaukianti geržė? O gal šen ten beužslenkąs už akių status krantas? Kas čia nuostabaus!

Apsivylę nueina ir smalsuolis ir garbintojas.

Laivo denio pakraščiuose stovi siauri žemi suoleliai. Ant vieno tokio suolelio, netoli anos moters, sėdi inžinierius Karolis Martinkus. Juo niekas nesidomi, niekas jo nepastebi, gal tiktai tiek, kad jis svetimas ir niekam nepažįstamas ir, kaip toks, tik retkarčiais tetraukia vieno kito akį!

— Kažkas tas toksai? – Bet atsakymo nėra, ir smalsuolis nueina sau, jau susidomėjęs kuo kitu.

Karolis Martinkus nė kiek dėl to nesijaudina. Jisai savo būdu užimtas, ir labai užimtas. Visą rytą jis stebi aną moterį. Ji jam svetima ir bene dėl to tokia įdomi, nes, kame šiaip tas jos įdomumas,—jam neaišku. Ji apsirengusi, tiesa, skoningai. Prie lengvai rausvos eilutės pritaikyti visi kiti mažmožiai: ir skrybelė, ir pirštinės, ir kojinės, ir batai. Net rankinukas lyg iš tos pačios medžiagos. Bet taip apsirengti gali ir kitos moterys. Figūra? Tiesa, figūra kiek kitokia, negu kasdieninių moterų, — Martinkus nė pats nežino, kodėl jis staiga kitas moteris kasdienėmis pavadina.

Jos veidas. Gražuolė? Oi, toli gražu ne. Jis beveik ilgas, burna kiek per didelė, lūpos jokio artistinio grožio nerodo. Nosis... Tiesa, ta nosis ne tai Rafaelio madonos, ne tai Michel Angelo Sibilių... Gal senovės Egipto karalienių...

Martinkus pats šaiposi iš savo spėliojimų ir sulyginimų:

— Į ką pagaliau dar tu palyginsi aną provincijos moterį?

Jis nori pasišaipyti, tiesa, bet akių nukreipti jis vis tiek negali nuo ano stačiai markantiško profilio.

— O gal ji tikrai ne kasdieninė moteris?

Inžinierius Martinkus yra nuotykių mėgėjas. Ne viena pikantiška avantūra prisimena jam, pergyventa l. sostinėj. Dabar jau mėnuo, kai jis čia. Ir visas šitas — pagal jo nuomonę begalinis — laikas praleistas jo vienuoliškai. Kodėl nepamėginti? Įsimylėti pavojaus nėra Jokia ji gražuolė. O laikui kartais praleisti... Gal ji tiek įdomi.

Bet kaip susipažinti?

Jis pastebėjo, kad ir kiti keleiviai ja domisi. Dabar jis ištempia ausis, kad išgirstų vieną kitą pašnekesį apie ją. Bet jam nereikia visai ilgai laukti. Kiek atsčiau nuo jo praeina du vyriškiu ir kalbasi:

— Iš kur tu ją pažįsti?

— Ir klausimas! Kas nepažįsta mūsų krašte Rūtos Daubutaitės?

Martinkus stačiai pašoko nuo suolo — taip labai jis nustebęs. Rūta Daubutaitė. Tai Rūta Daubutaitė! Tiesa, jis jos dar nematęs, tiktai apie ją girdėjęs. Vienu laikotarpiu juk buvo žmonės ja taip labai susižavėję. Visuose beveik laikraščiuose buvo galima rasti jos foto. Tik. Martinkui nelabai tesidomint šių dienų romanistais ir novelistais, praėjo ir jinai jo nepastebėta.

— Tai šita moteris, kodėl nesusipažinti?

Martinkaus mintyse prademonstruoja visos jo gyvenime sutiktos moterys. Buvo čia ne tiktai panelių, bet ir ponių. Nuo paprasčiausios tarnaitės iki žymių direktorienių, nuo padavėjos iki artisčių. Bet jų tarpe dar nebuvo rašytojos...

(B. d.)

Metai kovų Kinijoje

Kas yra didžiausi japonų priešai?

Štai jau ir metai praslinko, kai vieną birželio naktį netoli senosios Kinijos sostinės Pekino, prie garsaus keliauninko — Azijos tyrinėtojo Marco Polo vardo tilto įvyko smarkus susirėmimas tarp kiniečių sargybinių ir okupacinės japonų kariuomenės būrio. Šiais naktiniais šūviais buvo išprovokuotas didžiausias karas, kokio Rytų Azija nėra mačiusi nuo Čingis-Chano žygio laikų. Net 1904—05 metų rusų-japonų kare nebuvo tiek aukų, kaip dabar.

Pradėdami savo pačių išprovokuotą žygį Kinijoje, japonai neapsiskaičiavo. Japonų vyriausias štabas jau pačioje karo pradžioje tikėjosi, kad Kinija subyrės, kad tarp paskirų provincijų gubernatorių prasidės nesutikimai, kaip tai anksčiau būdavo, ir kad centrinė Nankino vyriausybė po kelių savaičių priversta bus kapituliuoti. Tačiau japonų viltys neišsipildė.

Štai jau metai praslinko, kai japonai pradėjo Kinijoje karą. Per tą laiką jiems pavyko užimti kelias šiaurės rytų Kinijos provincijas, bet kiniečių atsparumo jie ne tik nepalaužė, bet dar labiau sucementavo ir sustiprino kiniečių tautinę vienybę. Didelis kiniečių atsparumas japonams buvo tiek nelauktas, kad dėl ilgai užsitęsusio karo įvyko pasikeitimų Japonijos vyriausybėje ir karo vadovybėje. Ir tolimesnių karo operacijų Kinijoje eigai turės, be abejo, lemiamos įtakos ta aplinkybė, kiek centrinė Kinijos vyriausybė, su maršalu Čankaišeku priešakyje, pajėgs išsilaikyti.

Centrinės Kinijos vyriausybės ir jos armijų padėtis, po to, kai japonai pralaužė frontą Šantungo provincijoje ir privertė kiniečius pasitraukti į dešinįjį upės krantą, šiandien nėra labai viliojanti. Bet ji nėra dar tiek beviltiška, kokia būtų buvusi, jeigu japonams viltys būtų išsipildžiusios. Japonų karo vadovybė, matyti, neįvertino ne tik Čankaišeko vadovaujamos kinų vyriausybės ryžtumo iš paskutiniųjų ginti savo krašto nepriklausomybę, bet ir kiniečių kareivio pajėgumo. Tie laikai, kada kinietis kareivis neidavo į mūšį be skėčio ir nutraukdavo karo veiksmus pradėjus lyti, jau praėjo. Tiesa, ir šiame kare buvo nemažai kiniečių pulkų, kurie ypatingu narsumu nepasižymėjo. Užtat buvo divizijų, kurios pačių japonų tvirtinimu, nežiūrint techninės priešo persvaros, kovėsi didvyriškai.

To įrodymas — nepaprastas kiniečių atkaklumas, ginant Šanchajų, Nankiną, Sučavą ir kitus centrus.

Jau po kelių mėnesių karo japonai suprato, kad su kinais nebus taip lengva, kaip buvo pradžioje tikėtasi. Japonijos vyriausybė ir karo vadovybė vis dažniau pabrėžia, kad karas Kinijoje dar toli gražu nebaigtas, kad japonų tauta turinti būti pasiruošusi naujoms, didesnėms aukoms. Toks japonų nusivylimas pareina ne tiek nuo karinio kinų armijų pajėgumo, kiek nuo galingų kinų talkininkų. O tie kinų sąjungininkai, kurie japonų karo vadovybei sudaro daug rūpesčių, yra didžiuliai plotai, kuriuos japonams reikia užimti, norint užkariauti visą kraštą, laikas (per metus japonai užėmė tik šeštadalį Kinijos teritorijos) ir pagaliau gamta — nepaprastas didžiųjų Kinijos upių Geltonosios ir Jangtsekiango išsiliejimas.

Kinai galingais savo talkininkais labai pasitiki. Kovoje su besibraunančiais į Kiniją japonais jie laikosi tos pačios taktikos, kokios laikėsi rusai, kariaudami su Napoleonu 1812 m., būtent, atsitraukdami jie naikina viską, kas galėtų japonams palengvinti siekti užsibrėžto tikslo. Paskutiniu laiku kinai nuėjo tiek toli, kad japonų žygiui į vidurinę Kiniją sustabdyti susprogdino Geltonosios upės užtvankas ir aptvindino kelių dešimtų tūkstančių kvadrat. kilometrų plotą, kur buvo įsibrovę japonai. Dabartinis Geltonosios upės potvynis lyginamas su Maskvos gaisru 1812 metais, kuris privertė prancūzus pasitraukti.

Japonų tankai, sunkioji artilerija ir kitos motorizuotos dalys per apsemtas sritis negali slinkti pirmyn. Kadangi japonų kariuomenė yra žymiai stipriau motorizuota, tai dėl to potvynio ir kinų strateginė padėtis žymiai pagerėjo. Ne be reikalo vienas anglų laikraštis įdėjo karikatūrą, vaizduojančią generolą Hoangho (Geltonąją upę), sulaikantį japonų armijas...

Nemalonią išdaigą japonams iškirto ir kita didžioji Kinijos upė Jangtsekiangas.

Pakilęs šios upės vanduo taip pat apsėmė didelius plotus ir sustabdė japonų karo operacijas. Japonų žiniomis, ir Jangtsės upėje kinai susprogdinę užtvankas, kad, panašiai kaip Geltonosios upės srityje, sustabdytų japonų kariuomenės slinkimą pirmyn.

Katastrofiškai išsiliejusios upės japonų karo vadovybei, be abejo, sudaro daug rūpesčių. Naujų kariuomenės dalių perkėlimas į tą sritį armijų aprūpinimas amunicija ir maistu dėl potvynių nepaprastai pasunkėjo. Toliau, japonams slenkant į Kinijos gilumą, kariuomenės aprūpinimas ir iš viso karo veiksmai turės dar pasunkėti.

Japonų karo veiksmus žymiai sunkina ir kinų partizanai, kurie veikia japonų okupuotose Kinijos srityse.

Tą jų veikimą palengvina dar tą aplinkybė, kad frontas Kinijoj nėra ištisinis, kaip tai buvo Didžiojo karo metu Prancūzijoje ar Rusijoje. Frontas Kinijoje susideda iš atskirų barų, pro kurių tarpus ir prasiskverbia kinų partizanai. Šią vasarą kinų partizanai ypač smarkiai veikia Šanchajaus, Pekino srityse, o Šansi provincijoje, kaip patys japonai prisipažįsta, jie pasiekė visai apčiuopiamų laimėjimų.

Užimtose Kinijos srityse japonų kontrolėje tėra tik stambesni centrai, geležinkeliai, kanalai ir svarbesnieji vieškeliai. Užfrontėje yra dar daugybė kaimų, nemačiusių japonų kareivių, todėl čia puiki veikimo dirva kinų partizanams. Pažindami vietos sąlygas ir gyventojų palaikomi, jie užpuolikams yra sudavę ne vieną skaudų smūgį. Japonai su partizanais mėgina kovoti griežčiausiomis priemonėmis: be atodairos šaudo įtartinus asmenis, degina kaimus, kurie teikia partizanams pagalbą bei prieglobstį ir kt. Bet visos tos priemonės tikslo nepasiekia.

Taigi, japonams Kinijoje tenka kovoti su dideliais sunkumais. Jiems nugalėti japonų tautai dar teks padėti daug laiko, energijos bei pastangų. Suvesdami vienerių metų karo Kinijoje balansą, matome, kad japonai pasiekė tik nedidelę dalį to, ką jie buvo užsibrėžę pasiekti. Ar pavyks japonų žygis antraisiais metais, sunku būti pranašu... „L. A.".

Nelauktai baigiasi karštos meilės dienos

Socialistų flirtas su komunistais nepavyko

Socialistai ir komunistai į savo vėliavas turi įsirašę žinomą šūkį: „Visų šalių proletarai, vienykitės". Tačiau nuo pat šių partijų gimimo dienos santaikos tarp jų nebuvo ir, žinoma, niekuomet nebus. Komunistai socialistus vadina fašistų ir kapitalistų bernais, supuvusio demokratizmo pakalikais. O socialistai komunistus dažnai išvadina vienybės ardytojais, demokratizmo naikintojais ir pan. Paprastieji eiliniai marksizmo išpažinėjai dažnai keliauja tai pas vienus, tai pas kitus. Pasirinkimas gana sunkus, nes ir vieni ir antri savo vyriausiu ir svarbiausiu vadu laiko Marksą. Tačiau komunistai Markso mokslą aiškina vienaip, o socialistai kitaip. Pirmieji norėtų sudaryti visame pasaulyje vieną komunistinę bendruomenę, panaikindami valstybes, visas partijas, bei kitokių pažiūrų ir įsitikinimų žmones. Antrieji nenorėtų naikinti valstybių ir visų tų, kurie truputį skiriasi pažiūromis.

Komunistai tvirtina, kad galutinai jie nugalėsią įvairias politines sroves ir užvaldysią visą pasaulį. Bet ne kitaip galvoja ir socialistai. Šie irgi svajoja pagal. savo receptą sukurti žemėje „rojų".

Pasitikėdami savo idėjų galingumu ir tikslumu, komunistai visą laiką buvo pasiryžę patys vieni užkariauti pasaulį. Jie kovojo ne tiktai su dešiniaisiais, bet taipgi ir su kairiaisiais: liaudininkais, socialdemokratais, kairiausiais socialistais ir kitais savo „priešais". Visus jie vadino vienu bendru vardu: d a r b o ž m o n i ų e n g ė j a i s. Tačiau ilgainiui tarp komunistų atsirado labiau komunistiškesnių ir menkiau komunistiškų. Įvyko tada ir tarp jų skilimas. Lenino ir Stalino draugas Leiba Trockis pasivadino save komunistiškiausių komunistų vadu, o Staliną apšaukė, kad šis nukrypo į dešinę. Stalinas Trockį apskundė, kad šis yra iškraipęs Markso ir Lenino idėją. Dviems vadams pasidarė perankšta komunistiškiausioje šalyje ir kerštingas gruzinas Džiugašvillis—Stalinas išsivijo iš Maskvos žydą Leibą Trockį, o jo šalininkus dar iki šiai dienai šaudo, siunčia Sibiran ir laiko uždaręs koncentracijos lageriuose.

Tas skilimas pasireiškė ne tiktai Sovietuose, bet ir visame pasaulyje. Atsirado dvi komunistinės partijos, kurios vieną kitą vadina biauriausiais vardais, ir vieni su kitais smarkiai kovoja. Abi pusės skelbia viso pasaulio darbo žmonėms, kad tik jų partija yra geriausia. Stalinas su savo šalininkais trockininkus vadina šnipais, parsidavėliais, fašizmo šunimis. Trockis Staliną ir jo šalininkus vadina darbininkų engėju, satrapu, žudiku ir t. t.

Netekę daugelio savo pasekėjų, Stalino šalininkai pradėjo ieškoti draugų „buržujų" tarpe. Būtent, pasisiūle eiti iš vien su kairiosiomis partijomis, kurios yra nusiteikusios prieš visokio plauko fašizmą. Šis sumanymas kilo Maskvoje tuo metu, kai daugelyje kraštų darbininkai, apvilti komunizmo, pradėjo nuo jo bėgti ir glaustis prie tautinių srovių. Nenorėdami išleisti iš savo bučio likusių komunistų, Stalino šalininkai užmetė tinklą ant demokratinių partijų.

Tokiu būdu gimė šiandien garsus „Liaudies frontas". Jo sumanytoju ir vyriausiu vadu yra Maskvoje gyvenąs komunistas Dimitrovas. Vadinamosios demokratinės partijos: socialistai ir liaudininkai iš pradžių patikėjo komunistų gražiems žodžiams ir sutiko bendradarbiauti kovojant prieš fašizmą bei hitlerizmą. Tuo tikslu sudarę „Liaudies frontą" dalyvavo parlamentų rinkimuose ir kaikuriose valstybėse pavykdavo rinkimus laimėti.

Geriausiai „Liaudies frontui" pavyko Prancūzijoje, kur per paskutinius rinkimus į parlamentą gavo daugiausia atstovų ir iš savo žmonių sudarė valdžią. Tačiau kelerių metų bendradarbiavimas įrodė, kad „Liaudies fronte" su komunistais dirbti neįmanoma. Jie visuomet ir visais atvejais stengiasi išnaudoti savo bendradarbius neatsižvelgdami Prancūzijos reikalų. Todėl netrukus socialistai pradėjo nuo komunistų šalintis. Radikalų partija, žinoma, jaučiasi labai apsivylusi, kad susidėjo su komunistais ir visomis priemonėmis stengiasi jų nusikratyti. Skilimas, jeigu ne šiandien, tai rytoj, vistiek įvyks ir tuo būdu baigsis karštos meilės dienos ir šis faktas dar kartą įrodys, kad komunistai skaito tik tuos savo prieteliais ir bendradarbiais, kurie duodasi vedami ant jų diržiuko.

Štai neseniai prancūzų komunistų partijos vadas Torezas pasiūlė socialistams, kad abidvi partijos iš vien pradėtų varyti plačią kampaniją ieškant pagalbos Ispanijos vyriausybininkams. Tačiau socialistų partijos generalinis sekretorius Pol Foras atsakė griežtai Torezui, primindamas, kad socialistų partija jau kelius kartus kvietė komunistus bendromis jėgomis ieškoti pagalbos Ispanijos vyriausybininkams, tačiau į tuos kvietimus komunistai nieko neatsakydavo.

— Argi reikia iš to padaryti išvadą, — rašo Pol Foras Torezui — kad kova su socialistų partija dėl jūsų (suprask, komunistų) yra svarbesnė, negu Ispanijos vyriausybininkų likimas? Jūs tvirtinate, kad norite vienybės. Bet tuo pačiu metu darote viska, kad ta vienybė būtų neįmanoma. Kodėl jūs visą savo energiją suvartojate tam, kad tik būtų išardytas liaudies frontas, kurio vienybės žodžiais nuolat reikalaujate. Jūsų darbai nuolat skiriasi nuo žodžių".

Iš to aišku, kad komunistai negali susikalbėti net su socialistais, nes Prancūzijos interesai visai nerūpi ir komunistai vykdo tiktai Maskvos įsakymus. Jų tikslas, panaudojant radikalus ir socialistus, įvesti Prancūzijoje Stalino tvarką. Bet kadangi minėtos dvi partijos Stalino santvarkos nenori, tai lieka tik viena išeitis: vienų su kitais nutraukti meilės ryšius.

×

Panašus komunistų traukimasis nuo socialistų pastebimas ne tik Prancūzijoje, bet ir visur kitur, nes, matyt, atėjo toksai batiuškos Stalino ukazas. *Kas.*

MANO PASTABOS

„Krenciolka"

Ir sapne nesapnavau, kad reikės rašyti apie kažkokias „krenciolkas", reikės linksniuoti nei tai lenkiškas, nei tai lietuviškas žodis. O betgi reikia rašyti, reikia pasakyti tiesos žodis šiuo klausimu.

Koks tai yra klausimas? Turiu galvoje naujausios mados plagijatizmą, kuris praktikuojamas be jokių skrupulų. Kalbamas plagijatizmas visokiais būdais dangstomas vadinamuoju regijonalizmu, kuris dabar yra labai visų mėgiamas, kitaip sakant—aktualus.

Pradėsiu nuo savotiško plagijatizmo. Paskutiniu metu kartas nuo karto Vilniaus radijofone yra organizuojamos regijonališko pobūdžio audicijos, įvairinamos regijonale muzika ir taip pat regijonalėmis dainomis. Bet, kaip žinome, visokie mūsų krašto regijonališki žmonių papročiai ir įvairi liaudies kūryba yra tai lietuvių ir gudų tautinės kultūros laimėjimai.

Vilniaus radijofono vedėjams tokia faktiška padėtis nepatinka ir todėl jie visa tai, kas yra lietuviška ar gudiška, verčia į lenkų kalbą ir vadina „regijonalizmu". Tokį „regijonalizmą" dristu vadinti neleistinu plagijatizmu ir štai kodėl.

Verčiant į lenkų kalbą lietuvių ar gudų dainas, padavimus ir net šokius nepažymima, kad tai yra vertimai iš lietuvių ar gudų. Vilniaus radijofono audicijų organizatoriai elgiasi kaip menki, nieko savo originališko negalį sukurti, rašytojai, kurie tylomis verčia iš kitų kalbų vertingus veikalus ir po jais pasirašo savo vardus pavardes. Vilniaus radijofone vardus ir pavardes pavaduoja žodis „regijonalizmas", po kuriuo pasislėpus pagriežiamas, pav., tautiškas lietuvių šokis „suktinis", ir pavadinamas „Krenciolka". Bet, gink Dieve, nė žodeliu neprasitariama, kad tai yra lietuvių šokis. Ne. Tai esąs tik „regjonalny taniec".

Atsidėjęs klausiau šio mėn. 2 dieną audicijos, pavadintos „Su baidare Neries ir Nemuno upėmis". Audicija buvo paįvairinta dainomis, daugiausia lietuviškomis išverstomis į lenkų kalbą. Bet vėl nė žodelio, kad tai yra lietuvių liaudies dainos. Klausai žmogus ir negali suprasti, iš kur atsirado lenkiška daina

„W s c h o d z i ł o s ł o n e c z k o p o p r z e z o b ł o k i".

Palaukite! Šios dainos gaida pažįstama kiekvienam lietuviui. Ir nenuostabu. Juk tai yra viena gražiausių ir maloniausių mūsų liaudies dainų"

„T e k ė j o s a u l e l ė p r o d e b e s ė l į".

Taip, taip! Ta pati. Išversta žodis žodin, tiksliai, tik neprasitariama, kad tai lietuvių liaudies daina. Apie tai nutylima, tik iškilmingai špikeris painformuoja, kad tai esanti šio krašto „regjonalna pieśń".

Ir tada klausydamas panašių „regijonalių" audicijų ir dabar su pasipiktinimu apie tai rašydamas, vis dar netikiu, kad tokius neleistinus dalykus toleruotų radijofono vadovybė. Manau, kad ji to visai nežino, nesusivokia, kad apsukrūs audicijų autoriai praktikuoja tokį neleistiną plagijatizmą

Taip atrodo netikėtai pasidaręs aktualus „Krenciolkos" klausimas.

R. M.

KORESPONDENCIJOS

Lyda. *Triskart atidėta teismo byla.* Šiemet vasario 17 d. Apygardos Teismas Lydoje nagrinėjo buv. lietuvių mokytojų ir skaityklų vedėjų Veronikos Čibiraitės, Vinco Dailydkos ir Petro Valentukevičiaus bylas, kuriose jie buvo kaltinami už tai, esą, jie ruošęsi atplėšti Lenkijos valstybės dalį, laikydami ir dalindami žmonėms priešvalstybinio turinio knygas ir davę jiems klausyti iš Kauno radijo paskaitų, kurias rengusi Vilniaus Vadavimo Sąjunga. Petras Valentukevičius buvo nuteistas 3 metams kalėjimo. Jis apeliavo aukščiau. Veronikos Čibiraitės ir Vinco Dailydkos bylos atidėtos kitam kartui.

Vinco Dailydkos byla antrą kartą buvo svarstyta gegužės 12 d., bet neužbaigta, nes į teismą nebuvo atvažiavęs kaipo žinovas (biegły) Vilniaus Vaivadijos lietuviškų reikalų referentas Marijonas Beuermanas.

Birželio 23 d. antrą kartą buvo svarstyta Bronės Švagždytės byla, kuri pasibaigė teisiamosios nuteidimu — vienerių metų ir šešių mėnesių kalėjimu. Ir dėl šio sprendimo apeliuota aukščiau.

Liepos 7 d. turėjo būti trečią kartą svarstoma Vinco Dailydkos byla, bet ir šį kartą buvo atidėta, nes referentas M. Beuermanas vėl į teismą neatvyko.

Dabar V. Dailydka turės ketvirtą kartą kviestis iš Vilniaus advokatą, kuris, suprantama, neapmokamas nevažiuoja.

Lydietis.

Pašiškės. Švenčionių apskr. *Negavo leidimo nusipirkti žemės.* Pašiškių kaimo (Daugėliškio valsč.) lietuvis gyventojas Jonas Čibiras norėjo Seniškių kaime nusipirkti šešius su viršum ha žemės. Tuo reikalu buvo nusiuntęs Vilniaus Vaivadijos Įstaigai prašymą. Dabar jis gavo iš tos įstaigos raštą. Nr. SPB 336/4477/38 kuriuo pranešta, kad jo prašymas esąs išspręstas neigiamai. Sprendimas nemotyvuojamas.

Šuminiškis.

Druskininkai. *Laiškanešiai.*

Kaip kitose mūsų krašto vietose, taip ir šioje apylinkėje patobulintas yra pašto veikimas. Visokie pašto siuntiniai dabar žmonėms įteikiami laiškanešių, kurie nuo šio mėnesio pradžios pradėjo nešioti laiškus, laikraščius ir kt. Laiškanešiai kaimams išnešioja korespondenciją per savaitę tris kartus. Žmonės tuo yra patenkinti, nes anksčiau laiškų ir laikraščių gavimas buvo nelengvas: reikalingos buvo tam tikros knygos, skrynutės ir kt.

Druska.

Buckūnai, Lydos apskr. *Lietuviški vietų pavadinimai.* Šis kaimas nedidelis ir išsiskirstęs į vienkiemius. Jame lietuvybė jau nyksta. Lietuviškai dar moka kalbėti tiktai kelios šeimos ir seneliai. Jaunimas jau kalba nelietuviškai.

Bet apie šio kaimo lietuviškumą dar liudija laukų vietų pavadinimai, būtent: Ežerėlis, Rupinės, Margeliai, Girdzyklos, Užuraistis ir kit. Šiuos vietų pavadinimus vartoja ir tie, kurie kalba ir nelietuviškai.

Pažymėtina, kad šis kaimas yra paskutinis, kur dar girdėti lietuviška kalba. Toliau į pietus jau niekas nekalba lietuviškai.

Šviedrys.

Rašydami korespondencijas, stenkitės žinias paduoti tikras, teisingas

VILNIAUS KRONIKA

Išlydėti kauniečiai

Beveik visi atlydėję į Vilnių a. a. Vytauto Vileišio palaikus kauniečiai liepos 7 dieną iš Vilniaus sugrįžo Kaunan. Tą dieną išvažiavo ir trys Kauno žurnalistai: „Lietuvos Aido“ red. Ilgūnas, „Eltos“ korespondentas Leonavičius ir „Laiko“ korespondentas Vilkis-Vilkomirskis. Liko tą dieną neišvažiavę adv. Jonas Vileišis su šeima ir vienas kitas atskirai atvykęs kaunietis.

Svečius kauniečius palydėjo gausus Vilniaus lietuvių būrys. Vilniuje, prie „Žoržo“ viešbučio, kur stovėjo kauniečių automobiliai ir autobusai, Vilniaus lietuviai įteikė išvažiuojantiems svečiams linkėjimų ir gėlių. Keliolika asmenų, įsėdę į kauniečių autobusus, palydėjo net iki Lentvaravo.

×

Vytauto Vileišio palaikų atvežimo ir kauniečių atsilankymo faktą paminėjo beveik visi lenkų laikraščiai, o Varšuvos dienraščio „Gazeta Polska“ korespondentas Vilniuje pranešė, kad šio mėn. 8 d. d-ras Petras Vileišis buvo apsilankęs pas Vilniaus vaivadą pulk. Bocianski. Pasak korespondento, d-ras p. Vileišis su p. Vaivada kalbėjęs apie 2 valandas.

Porai dienų praėjus, vietos lenkų laikraščiuose buvo įdėta žinia, kurioje tarp kitko skaitome, kad per dvi valandas P. Vileišis kalbėjęs su p. Vaivada ekonominiais, švietimo ir kitais klausimais. Tarp kitko esą buvęs paliestas Vilniaus vaivadijoje gyvenančių lietuvių klausimas.

Be to, visi lenkų laikraščiai, baigdami šią žinią, pridėjo nuo savęs, kad lietuviai (Vilniaus) tai konferencijai priduodą didelės reikšmės.

Žygiai dėl uždarytos Lietuvių Mokslo Draugijos

Šių metų kovo mėnesio 9 d. Vilniaus vaivada Lietuvių Mokslo Draugiją uždarius, jos valdyba po kovo 19 dienos įvykių (kovo 24 d.) parašė Vidaus Reikalų Ministerijai apeliacijos skundą. Be to, birželio mėnesio pirmomis dienomis valdyba apie Mokslo Draugijos uždarymą ir savo apeliavimą į Vidaus Reikalų Ministeriją pranešė visiems Lenkijos universitetams ir kitoms žymesnėms lenkų mokslo įstaigoms. Bet, deja, tuo pačiu laiku Mokslo Draugijos valbybai jau buvo siunčiamas (per administracijos įstaigas) gegužės 24 dieną Vidaus Reikalų Ministerijos pasirašytas sprendimas, kuriuo Vilniaus vaivados sprendimas patvirtintas ir tuo būdu Lietuvių Mokslo Draugija uždaryta galutinai.

Dabar tenka sužinoti, kad birželio mėn. 30 d. Lietuvių Mokslo Draugijos valdyba nusiuntė ministeriui pirmininkui ir vidaus reikalų ministeriui gen. Slavoi-Skladkovskiui prašymą, kad jis šį reikalą dar kartą peržiūrėtų.

Šalia to liepos mėnesio 2 — 8 dienomis Lietuvių Mokslo Draugijos pirmininkas kun. dr. Antanas Viskantas buvo Varšuvoje, kur darė tuo pačiu reikalu atitinkamus žygius.

Uždrausta leisti žurnalas „Jaunųjų Kūryba“

Birželio 22 d. buvo nusiųsta Vilniaus Miesto storastijai Vinco Kuolaičio deklaracija, kuria, pasiremiant atitinkamu spaudos įstatymu, buvo pranešta, kad norima leisti lietuvių jaunimui skiriamą savaitinį laikraštį „Jaunųjų Kūryba“.

Dabar tenka sužinoti, kad Vilniaus Miesto storasta „Jaunųjų Kūrybą“ V. Kuolaičiui leisti uždraudė, motyvuodamas tuo, esą, kažkas kitas anksčiau pranešęs, jog pasiryžęs leisti panašaus pavadinimo ir pobūdžio laikraštį ir po to pranešimo dar nesą praėję vieneri metai.

Arkivyskupas Jurgis Matulevičius laikomas šventuoju

Buvęs keletą metų Vilniaus vyskupu, 1927 metais Kaune miręs arkivyskupas Jurgis Matulevičius mūsų krašte dar ir dabar nėra pamirštas. Ne vien lietuviai, bet ir kitų tautų rimčiau nusiteikę žmonės apie a. a. ark. Jurgį Matulevičių nuolatos atsiliepia kaip apie didelio mokslo, gilaus proto, nepaprastai aukšto doros ir kilnios širdies žmogų. Jų nuomone, *tai buvęs šventas žmogus*, kuris Katalikų Bažnyčiai, savo tautai ir žmonijai yra labai daug nusipelnęs. Visa tai įvertinant dabar mūsų krašte rimtesniųjų tikinčiųjų žmonių tarpe yra platinami su ark. J. Matulevičiaus atvaizdu lenkų kalba paveikslėliai, kuriuose prašoma melstis, kad jis būtų Bažnyčios pripažintas šventuoju.

Atvyko dr. Trukanas

Šiomis dienomis Vilniuje viešėjo žymus Klaipėdos krašto lietuvių veikėjas ir Vytauto Didžiojo gimnazijos Klaipėdoje direktorius dr. Trukanas, kuris prieš keliolika metų yra buvęs Švenčionių lietuvių gimnazijos direktoriumi.

Arkivyskupas lankys parapijas

Šio mėnesio 12 dieną Vilniaus arkivyskupas pradės lankyti savo arkivyskupijos parapijas. Tai bus iš eilės ketvirtas kanoniškas parapijų lankymas. Pirmiausia pradės važinėti Ašmenos apskrityje.

Įkainos uždarytųjų draugijų turtą

Tenka sužinoti, kad uždarytųjų Lietuvių šv. Kazimiero, Vilniaus ir Švenčionių „Rytų“ draugijų valdiškas kuratorius adv. Vilianovskis šiomis dienomis turi įkainoti visą šių trijų draugijų inventorių ir kitą jų turimą judomąjį ir nejudomąjį turtą.

Iškasenos Gedimino pily

Vilniuje vis dar tebekasinėjama Gedimino kalno viršutinė dalis. Šiomis dienomis bekasant surasta net ankstyvosios istorijos liekanų. Tarp kitko užtikta bronzinių apyrankių ir su įvairiais papuošimais visokių indų šukių.

Likviduojama Gudų Ūkio Sąjunga

Praėjusį mėnesį Vilniaus vaivados sprendimu uždaryta Vilniuje veikusi Gudų Ūkio Sąjunga. Dabar to paties vaivados įsakymu ši sąjunga likviduojama. Jos likvidatoriumi paskirtas Prokopčikas.

Karaimų muziejus

Šiomis pienomis Trakuose buvo padėta statyti karaimų muziejaus namai, kuriuos pastačius bus sukrautį įvairiausi rinkiniai iš karaimų gyvenimo.

Rašytojas Herbačiauskas lankėsi Vilniuje

Šiomis dienomis viešėjo Vilniuje rašytojas prof. A. Herbačiauskas, buvęs lietuvių kalbos lektorius Krokuvos universitete, vėliau lenkų kalbos lektorius Kauno universitete. Nuo kelerių metų prof. Herbačiuskas gyvena Varšuvoje.

Dideli audrų nuostoliai

Jau buvo minėta, kad Pastovių apskrityje neseniai siautė didelės audros, kurios pridarė daug nuostolių. Dabar pranešama, kad toje apskrityje vien įvairių trobesių buvo sunaikinta apie 400.

Tuo jau nieks nesistebi

Sovietų Rusijoje sušaudyta 40.000 žmonių

„Aide“ jau buvo rašyta apie sensacingus įvykius Sovietų Rusijoje, iš kur pabėgo Tolimųjų Rytų vidaus reikalų komisaras Luško vas-Samoilovičius.

Pabėgus šiam ilgamečiui bolševikų didikui, daugelyje vietų buvo suimta visa eilė komunistų veikėjų ir daugumas jų sušaudyta. Tuo tarpu pabėgęs į Japoniją Samoilovičius papasakojo japonų spaudos atstovams sensacingų dalykų, prie kurių betgi pasaulis per 20 metų komunistų viešpatavimo jau priprato ir nesistebi ne tik tuo, kad, kaip sako Samoilovičius, 1935—38 metais Sovietų Rusijoje buvo sušaudyta vien komunistų 40.000. Nesistebi netgi ir tuo, kad visokius sąmokslus prieš Staliną sugalvodavo patsai... Stalinas, nurodydamas, kokie komunistų partijos ir kariuomenės vadai turi būti suimti ir sušaudyti.

×

Podraug pranešama, kad Mongolijoje, kurioje yra įsigalėjusi Rusijos įtaka, šiomis dienomis buvo sušaudyta keliosdešimt aukštųjų karininkų.

Redakcijos atsakymai

Aštrakalniui. Gavę apie tą patį dalyką kito korespondento aukščiau, jūsų atidėjome. Prašome daugiau.

J. Nulinėlei. Tos knygos galima įsigyti Vilniaus lietuvių knygynuose.

Gedim. Laukiui. Tų knygų galima įsigyti Vilniaus lietuvių knygynuose. Jų kainos mums nežinomos. Nuotrauką, jeigu ji būtų ryški, įdėtumėm. Kitus reikalus galėtų atlikti per asmenis, kurie važiuoja į Vilnių.

KARAS KINIJOJE

Gedulo vėliavos Šanchajuje

Ryšium su bombiniais pasikėsinimais Šanchajuje, pranešama, kad japonų valdžios organai suėmė keturis kinus, vieną karo policininką ir vieną sargybinį indą. Japonai pasikėsinimus aiškina tuo, kad kinai yra nusistatę ir toliau kovoti prieš Šanchajų okupavusius japonus ir kad kinų patriotinės organizacijos visą laiką uoliai veikia.

Metinių sukaktuvių nuo japonų-kinų karo pradžios proga, Šanchajaus tarptautinėse koncesijose iškelta daug pusiau stiebo nuleistų kuomintango vėliavų. Kinų spauda ta pat proga ragina kinus nepasiduoti, ištverti ir pakelti visus karo sunkumus. Gyventojai raginami visais būdais remti kinų kariuomenę ir aukoti į karo fondą.

Suėjus vieneriems metams nuo japonų įsiveržimo į Kiniją, vyriausias kinų armijos vadas Čankaišekas pareiškė spaudos atstovams, kad per tą laiką karo lauke žuvo 500.000 kinų kareivių ir bent du kartu tiek buvo sužeista.

Japonai nori apsupti Hankou miestą

Jau buvo rašyta, kad japonų armija visu smarkumu kovoja, kad kuo greičiau prieitų prie Hankou miesto, kurį kinų kariuomenė rengiasi ginti iki paskutinių. Kinų armijos vadovybė, norėdama sulaikyti japonų veržimąsi, buvo sunaikinusi Jangstes upės užtvankas. Dėl to japonų puolimas buvo sulaikytas. Bet neatsižvelgiant į tai, japonai visais frontais veržiasi į Hankou pusę, pasiryžę jį kuo greičiau paimti.

Be to, pranešama, kad jų armija apsupsianti Hankou miestą ir tuo būdu netrukus priversianti kinus pasiduoti.

Kinų kariuomenės vadovybė praneša, kad japonų puolimas vis tik esąs sulaikytas. Be to, paskutiniu metu Jangstes upėje kinai nuskandino tris japonų karo laivus.

KARAS ISPANIJOJE

Dideli mūšiai Teruelio apylinkėse

Šio mėn. 2—7 dienomis, kaip pranešama, Teruelio apylinkėse įvyko dideli ir atkaklūs mūšiai, kuriuos laimėjo sukilėliai. Spaudos pranešimu, vyriausybininkai tose ir apylinkėse buvo gerai įsistiprinę, sukilėliai niekaip negalėjo pralaužti vyriausybininkų pozicijų. Todėl sukilėlių vadas gen. Franko įsakė Teruelio apylinkes apsupti. Vykdant šį generolo Franko įsakymą, įvyko smarkūs ir atkaklūs mūšiai, po kurių vyriausybininkai buvo priversti trauktis.

Dabar sukilėliai praneša, kad pasibaigusi šiems mūšiams, Teruelio pavojus iš vyriausybininkų jau negresia.

Podraug sukilėlių vadovybė praneša, kad vyriausybės kariuomenė, išeidama iš Nules miesto, susprogdino daug valdžios įstaigų ir net bažnyčių.

Įvairumai

Svetimšaliai Paryžiuje

Kiekvienas nuotykis, kiekviena diena praeina; praeina taip pat bet kuri, garsi kitados, žmogaus ir vietos garbė. Pasilieka istorija arba atsiminimai, kaip kitados gyventa. Ir dabar Paryžius yra garsus ir garbingas, tačiau jo praeityje buvo nuotykių, kurie buvo dar garbingesni. Buvo laikų, kad į Paryžių auksas tiesiog plaukte plaukęs.

Apie tai papasakoio vienas paryžietis vieno nedidelio viešbutėlio tarnas, 91 metų senukas. Jis jau tarnauja viešbučių tarnu 70 metų. Todėl jo pasakojimai pilni nuostabių atsiminimų iš Paryžiaus gyvenimo. Senuko ilgas tarnybos laikas leidžia visus atsiminimus suskirstyti į gadynes. Todėl jis ir tvirtina, kad prieš 70 metų Paryžių lankę Amerikos milijonieriai ir gyvenę geriausiuose viešbučiuose. Tada viešbučiuose nebuvę vonių, bet užtat viešbučiai turėjo savo skalbyklas. Skalbėjos ir laidytojos turėjo be galo daug darbo, nes to laiko ponios nešiojo su savim be galo daug baltinių. Be to, kiekvienas viešbutis turėjo savo vežimą, kuris vežiojo svečius į teatrą ir į kitas pramogas.

Antroje karališkosios valdžios pusėje viešbučius dažnai lankydavę anglai. Vieną kartą į viešbutį atvyko kažkoks menkai apsirengęs vyras, kurio jis nenorėjęs įleisti, kaip neverto svečio. Tada pastarasis vyras įmaukė į kišenę ranką ir ištraukęs papylė ant lango visą aukso smėlio saują. Be abejo, po šito nuotykio, jis jo nebeišvaikė, tuo labiau, kad tą papiltą aukso smėlio saują turėjo ne kam kitam, kaip jam pačiam tekti. O pats svečias buvo ne kas kitas, kaip Kalifornijos auksakasis. Jis tiek daug turėjęs aukso, kad tiesiog nežinojęs, kur jį dėti. Todėl ir jo drabužiai atrodydavę baisiai papliupę vien todėl, kad buvo prikišti vertingų popierių ir aukso gabalų. Kartą tas Kalifornijos auksakasis už kažkokį patarnavimą sumokėjęs 80.000 frankų.

Pirmosios pasaulinės parodos metu Paryžių aplankė daugelis egzotinio pasaulio gyventojų. Tarp jų daugelis buvo arabų. Jie nepaprastai gerėjosi viešbučiais, tačiau elgėsi savotiškai, tarytum jie būtų buvę tyruose. Iš lovų jie išėmę matracus ir gulėję ant žemės, o ne lovose. Taip pat nesigėdinę kartą sudeginti visą eilę vertingų baldų, nes kambarių viduje pradėjo kepti avino mėsą, tarytum jie būtų buvę tyruose. Tokių dalykų pasakojo minėtas senukas, kilęs iš Normandijos žvejys, bet, atsidūręs kartą Paryžiuje, išgyveno čia daug nepaprastų dalykų.

Iš kur atsirado sudetų pavadinimas

Sudetų pavadinimą šiandien žino visas pasaulis. Šiandien visiems įdomu, ko siekia sudetų vokiečiai Čekoslovakijoje. Čekų spauda šia proga aiškina, iš kur kilęs sudetų pavadinimas. Pasirodo, iki Čekoslovakijos respublikos įkūrimo po Didžiojo karo Čekoslovakijos vokiečiai visai nevadindavo savęs sude tais. Tik atgaivintoje Čekoslovakijos valstybėje jis pradėję visur ir visada save vadinti sudetų vokiečiais, anot čekų spaudos, norėdami, tuo būdu išsiskirti, kaip kad išsiskiria Šveicarijos vokiečiai, Italijos vokiečiai ir kt. Iki Čekoslovakijos valstybės atgaivinimo Sudetų kraštu buvo vadinama visa Čekija, Moravija ir dabartinė Čekų Silezija. Tiksliau paėmus, Sudetų kraštu buvo vadinama kalnuota žemė į rytus nuo Elbos, apimanti šiaurės rytų Čekiją, šiaurės Moraviją ir Silezijoje Opavos kraštą. Dar seniau sudetų vardu buvo vadinami dabartiniai Krušnos kalnai dabartinės Čekoslovakijos šiaurės vakarų pasienyje. Tai čekų spauda įrodo nuomonimis iš apie 150 metų po Kr. gyvenusio graikų geografo Ptolemėjaus parašytos geografijos. Žodis „su“ reiškia kiaulę arba šerną. Čekų spauda šia proga primena, kad ir lotynų žodis „su-s“ reiškia tą patį, o taip pat vokiečių žodis „sau“ esą kilęs iš senesniojo „su“ — kiaulės. Pavadinimas sudetai, anot čekų spaudos, atsirado iš keltų, kurie sakytą kraštą taip praminė dėl to, kad to krašto miškais apaugusiose kalnuose būta labai daug šernų. Vadinasi, anot čekų spaudos, pirmykštė sudetų pavadinimo kilmė reiškia šernų privisusių kalnų vietovardį.

Dėl ko prancūzai nesiųs kalinių į Velnio salas

Prancūzijos vyriausybė šiomis dienomis išleido įstatymą, kuriuo panaikinami pagarsėję kalėjimai vadinamose Velnio salose. Prancūzų Gvianoje, Pietų Amerikoje. Šiuo metu ten esantieji kaliniai turės ten dar ir baigti savo bausmę. Naujai nuteistieji į Velnio salas dabar bus sodinami į kalėjimus pačioje Prancūzijoje. Kalėjimuose jie bus verčiami dirbti katorginius darbus. Pirmus dvejus metus kalėjimuose jie bus laikomi visai atskirai nuo kitų kalinių, o toliau bus su jais elgiamasi kaip ir su paprastais kaliniais. Svarbiausia priežastis, dėl kurios jau nesiųs kalinių į Velnio salas, kaip rašo prancūzų spauda, yra ta, kad atlikę Velnio salose savo bausmę sunkūs nusikaltėliai nebegrįždavo į Prancūziją, bet vykdavo į kurią Pietų Amerikos valstybę ir ten vėl darydavo sunkius nusikaltimus, tuo būdu pakenkdami geram prancūzų tautos vardui.

„AIDO“ REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA:
Wilno, ul. Dąbrowskiego 5 — 1.
Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 2 doleriai.
Atskiro numerio kaina 10 skatikų.
Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy 20 skatikų už eilutę.

Leidėjas ir atsak. redaktorius Liudvikas Cicėnas.

„RUCH“ spaustuvė, Tatarska 6. Telef. 21-83.